

AANVRAAG ONDERWIJSINNOVATIEPROJECTEN 2018: FACULTAIRE
TOEWIJZING

Selecteer één van onderstaande opties

Het project wordt ingediend als facultair innovatieproject binnen de opgelegde thema's.

Het project wordt ingediend als facultair innovatieproject binnen de vrije facultaire ruimte.

Faculteit

Faculteit Geneeskunde en Gezondheidswetenschappen (FGE)

Vakgroep / Dienst

FDO: Facultaire Dienst Onderwijsondersteuning (GE58)

Titel van het onderwijsinnovatieproject

Interprofessioneel samenwerken en communiceren: de kerncompetenties van elke gezondheidszorgverlener/onderzoeker

Naam en email projectverantwoordelijke(n)

Hoofdpromotor: Prof. Dr. Lieven Danneels (lieven.danneels@ugent.be)

Promotor 2: Dr. Peter Pype (peter.pype@ugent.be)

Promotor 3: Prof. Jan Reniers (jan.reniers@ugent.be)

Naam en email projectmedewerker(s)

Geef een korte beschrijving van het onderwijsinnovatieproject

1. Inleiding

Binnen de patiëntgerichte gezondheidszorg, gezondheidsvoorlichting alsook het onderzoek over actuele biomedische vraagstukken maakt interprofessioneel samenwerken en communiceren deel uit van de dagelijkse praktijk. Het goed beheersen van deze twee competentiedomeinen versterkt de specifieke beroepscompetenties.

De faculteit is uniek in Vlaanderen door zoveel verschillende opleidingen in de Geneeskunde en Gezondheidswetenschappen aan te bieden. Dit biedt opleidingen de opportuniteit het inter-, multi- en trans-disciplinair samenwerken effectief aan te leren. Uit de literatuur blijkt dat longitudinale training in vaardigheden tot een beter eindresultaat leiden waardoor de keuze voor een spiraalvormige opbouw dan ook cruciaal is^{1 2}. Daarom wil de faculteit met dit project opleidingen begeleiden in de uitbouw van een leerlijn “Interprofessioneel samenwerken” en “communicatie” in de verschillende curricula.

2. Vertrekkader

Het aanleren van interprofessioneel samenwerken en communiceren vereist het vertrekken vanuit “competentie denken”.

Focus Interprofessionele competenties

In de literatuur zijn er verschillende competentiemodellen terug te vinden die helpen bij de ontwikkeling van een gedeeld kader voor interprofessionele competenties³. In

---

¹ Van Dalen J (2003). Communicatie vaardigheden: vergelijking tussen een longitudinal en een geconcentreerd programma. Tijdschrift voor Medisch Onderwijs, 22 (4) 180-186.

² WHO Working Group (2010). Framework for action on interprofessional education and collaborative Practice. Geneva:World Health Organisation.

³ Barr H (1998). Competent to collaborate: Towards a competency-based model for interprofessional education. Journal of Interprofessional Care, 12, 181-188.

2011 werden door een Interprofessioneel experten panel vier competentiedomeinen voor de interprofessionele samenwerkingspraktijk gedefinieerd (IPEC framework)²:

Competentiedomein 1: Values/Ethics for Interprofessional Practice

Competentiedomein 2: Roles/Responsibilities

Competentiedomein 3: Interprofessional Communication

Competentiedomein 4: Teams and Teamwork

Focus communicatie competenties

ALGEMEEN KADER	<p>Communicatieprincipes</p> <ul style="list-style-type: none"> - Theorie en evidence, - Communicatie paradigma's (Watzlawick, Kahneman) <p>Communicatietechnieken</p> <ul style="list-style-type: none"> - Spreektechniek - Luistertechniek - Structureringstechniek - Duidingstechniek <p>Professionaliteit / context specifieke ethiek en deontologie</p>
GENERIEKE COMPETENTIES	<p>VAARDIGHEDEN</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Constructieve feedback geven en ontvangen 2. Luisteren 3. Een boodschap brengen 4. Motivationale gespreksvaardigheden(→ context specifiek invullen) 5. Werken in team (teamrollen, interprofessionele communicatie) 6. Overtuigen, argumenteren en beïnvloeden <p>ATTITUDES</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Reflecteren – ken uzelf 2. Emotionele intelligentie (omgaan met falen en onzekerheid, omgaan met emoties, empathie) 3. (Inter-)culturele sensitiviteit
Specifieke competenties (opleidingsspecifiek in te vullen)	<p>WETENSCHAPSCOMMUNICATIE</p> <ul style="list-style-type: none"> - Evidence-based en probleemoplossend communiceren - Rapporteringsvaardigheden - Presentatietechnieken <p>CONFLICTHANTERING</p> <p>LEIDINGGEVENDE COMMUNICATIETECHNIEKEN</p> <ul style="list-style-type: none"> - leiden versus coaching - delegeren - ontwikkelen van sterktes van medewerkers (empowerment) <p>COACHING</p> <p>OMGAAN MET DERDEN (familieleden, anderstaligen, mantelzorgers, directie, vakbonden...)</p> <p>COMMUNICATIE IN EEN DIDACTISCHE CONTEXT</p>

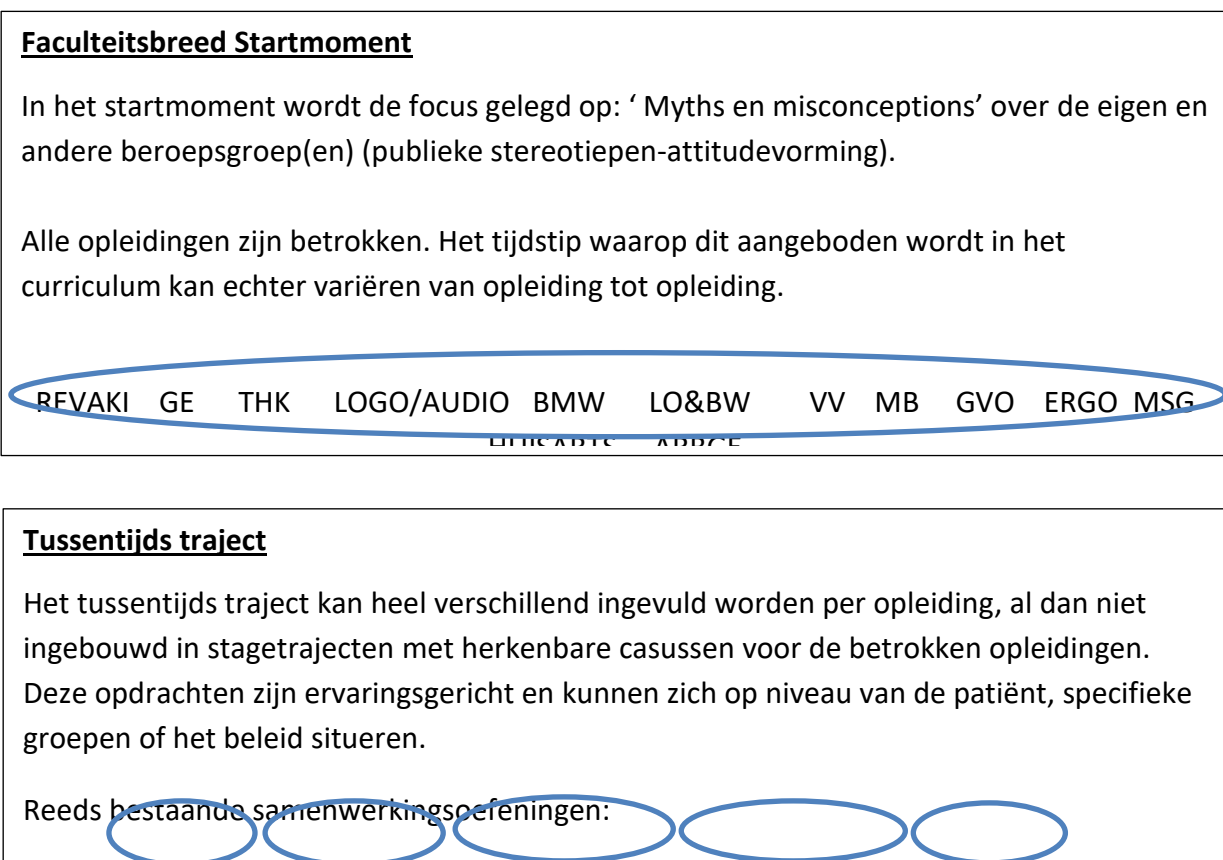
UNIVERSITEIT
GENT

DIRECTIE ONDERWIJSAANGELEGENHEDEN
AFDELING ONDERWIJSKWALITEITSZORG

3. Eerste schets invulling Lijn “Interprofessioneel samenwerken”

Figuur 1 visualiseert in blokken de verschillende initiatieven die in het kader van de lijn “Interprofessioneel samenwerken” worden vooropgesteld. Het project beoogt het uitwerken van een faculteitsbreed start- en slotmoment voor de verschillende opleidingen. In het tussentijds traject werken de opleidingen eigen initiatieven die meebouwen aan een longitudinaal traject waarbij het IPEC framework de vier competentiedomeinen ((1) waarden (2) rollen (3) communicatie en (4) groepswork) inzet op het niveau van de patiënt, groepen en het beleid. Een aantal opleidingen geven de studenten reeds een gemeenschappelijke opdracht: studenten uit de opleidingen GVO, VV, GE, MB en de faculteit Farmaceutische Wetenschappen werken samen een zorgstrategie uit op macroniveau. De studenten Ergotherapie nemen deel aan de interdisciplinaire oefening met de REVAKI of aan de IPSIG 2 module in Antwerpen.

Figuur 1: Schematische voorstelling van de lijn “Interprofessioneel samenwerken”

Slotmoment

De slotmodule beslaat drie dagen waarbij studenten actief samen aan de slag gaan zodat de integratie van (1) waarden (2) rollen (3) communicatie en (4) groepswork wordt bereikt. Deze drie dagen worden reality proof ingevuld met aandacht voor reflectie over de eigen professionele identiteit, ethische casussen en de uitwerking van een case-based (zorg)plan.

Afhankelijk van de meerwaarde van de integratie ten opzichte van casusgerichte opdrachten uit het tussentijds traject kan het zijn dat bepaalde opleidingen deze

Parallel naast de lijn “Interprofessioneel samenwerken” zet de faculteit ook in op het longitudinaal uitbouwen van het communicatie-onderwijs via afzonderlijke opleidingsonderdelen binnen de opleidingen. Competentiedomein 3 “Interprofessionele communicatie” zorgt voor de kruising van beide zodat studenten erkennen dat interprofessioneel communiceren ook een onderdeel vormt van het communicatie-onderwijs.

Beschrijf hoe het onderwijsinnovatieproject aansluit bij één van de twee thema’s ‘Toetsbeleid en evaluatie’, ‘Optimalisatie van afstemming met het werkbeleid (bijvoorbeeld ook via stage, masterproef en projecten met betrekking tot internationale en interculturele competenties)’ en ‘Activerend leren’

Dit project kadert in het thema “Activerend leren”. Studenten zijn geen vragende partij voor activerende werkvormen. Zowel tijdens de lessen als tijdens extra muros activiteiten neemt een groot deel liever een eerder passieve houding aan. De competenties “samenwerkend leren” en “communiceren” omvatten naast kennis echter een belangrijke vaardigheidscomponent. Voor het aanleren van deze vaardigheidscomponent is het gebruik van activerende werkvormen onontbeerlijk. Dit met als einddoel dat studenten na hun opleiding een blijvend lerende houding aannemen waarbij ze hun samenwerkings- en communicatievaardigheden in vraag

durven stellen en zelf op zoek gaan naar verdere verfijning/verbetering van die vaardigheden.

De literatuur stelt expliciet experiential learning methoden voorop waarbij het werken in kleine groepen, één op één (peer)observatie, het gebruik van video, constructieve feedback en kans tot herhaling de fundamenten zijn⁴. In de uitbouw van de lijn “Interprofessioneel samenwerken” en het onderwijs in communicatie zet het project in op het gebruik van activerende werkvormen.

(Enkel in te vullen als het project wordt ingediend als facultair innovatieproject binnen de opgelegde thema’s) Toon aan dat er een link of samenwerkingsverband is met een andere faculteit

De faculteit Farmaceutische Wetenschappen en de faculteit Psychologie en Pedagogische wetenschappen zijn reeds betrokken in reeds bestaande interdisciplinaire oefeningen (cf. figuur 1). Om te voldoen aan het basisprincipe “reality prove” voor de uitbouw van het interdisciplinair onderwijs is het aangewezen om voor specifieke opleidingen de faculteit Farmaceutische Wetenschappen nog meer te betrekken. De verantwoordelijke lesgevers werden gecontacteerd voor hun betrokkenheid in de uitbouw van de lijn “Interprofessioneel leren samenwerken”.

Doelstellingen van het project + tijdsbesteding

Ac. 2018-2019

Uitbouw lijn Interprofessioneel samenwerken

- Uitschrijven competenties voor start-, tussentijds en slotmoment met inventarisatie van de competenties uit de bestaande modules

---

⁴ Baile WF, Blatner A (2014) Teaching communication skills: using action methods to enhance role-play in problem-based learning. *Simul Healthc.* Aug; 9(4):220-227.

- Inhoudelijke en organisatorische vorming facultair start- en slotmoment (draaiboeken/vormingssessies tutoeren/...)
- Uitwerken formative en summatieve evaluatie per module

Startmoment

Inhoud

- Introductie over de positionering/invulling van de lijn “Interprofessioneel samenwerken” in het curriculum van de opleiding
- Link met de leerresultaten (OLR) en rollen die de opleiding (o.a. ook rol van communicator) beoogt
- Inleiding op professionele identiteit

Format

- Per opleiding
- Plenair – 1 à 2 lesblok(ken) afhankelijk van inhoud van deze module
- Beeldmateriaal dat binnen het vakgebied relevant is om interprofessionele samenwerking te duiden (eigen discipline + 2-tal andere disciplines – de meest relevante voor de samenwerking in het werkveld)
- Discussie publiek beeld van discipline – verwachting, herkenbaarheid, betekenis – professionele identiteit
- Presentatie van ‘evidente’ voorbeelden van interprofessionele samenwerking.
- Schrijfopdracht nadien: reflectiepaper persoonlijke visie beroepsgroep – “Wat zien ze als concrete meerwaarde bij bepaalde beroepen en hoe zien ze de interprofessionele communicatie idealiter verlopen in die context?” (in portfolio – terug te nemen tijdens vervolgmomenten stages en slotmoment)

Responsabilisering betrokkenen

- Lesgever(s) / mentoren / begeleiders eigen discipline
- Coördinator opleidingen

Slotmoment

Inhoud

- Begin van stages
  - Dag 1 : myths and misconceptions in IP kleine groepen – stellingendiscussie – reflectie over eigen professionele identiteit in relatie met anderen – cognitive map/ professionele waarden en normen (h)erkennen en leren communiceren

- Einde van stages (met opdracht tijdens stages)
  - Dag 3: ethische casus – zelfreflectie, groepsreflectie (IPEC website modules: ACP / Geriatisch ontslag / Moral Case Deliberation.)
  - Introductie op levenslang leren (interprofessioneel werkplekleren – PhD Peter)
  - Voor de klinische opleidingen: T-OSCE (Kan long cases van GKE vervangen)

Format

- Mix plenair – kleine groepen onderwijs

Responsabilisering betrokkenen

- Lesgever eigen discipline + relevante andere disciplines
- Coördinator IP opleidingen

Uitbouw Communicatie-onderwijs

- Uitwerking van het algemeen kader (communicatieprincipes/paradigma's/technieken) aan de hand van online leerpaden
- Uitwerken vaardigheidsonderwijs voor het inoefenen van de generieke competenties (basis / gevorderd): exploreren werkvormen per opleiding (rollenspel/ cross-year peerteaching)
- Draaiboeken opstellen / proeftuinen opzetten

Ac. 2019-2020

Uitbouw lijn Interprofessioneel samenwerken

Een aantal opleidingen betrekken in het piloteren van het opzet zodat de organisatie volledig op punt staat om in academiejaar 2020-2021 alles faculteitsbreed uit te rollen.

- Pilotoproject facultair start- en slotmoment
- Ondersteuning individuele projecten opleidingen voor het tussentijds traject

Tussentijds traject

Inhoud

- Volgens noodzaak van de realiteit combinaties van opleidingen maken (vb. revaki-geneeskunde low back pain, LOBW en GVO rond interventies bij specifieke doelgroepen, enz.)
- Plenair of kleine groepen onderwijs – experiential learning
- Stage (elk stagemoment kan 1 IPE opdracht omvatten) Reflection on / in action. Minimaal: reflectie over geobserveerd of ervaren interprofessioneel contact. Maximaal: vb. studenten uit meerdere opleidingen werken aan gezamenlijke (klinische) opdracht. De reflectiepaper van het startmoment wordt verder aangevuld.
- Longitudinaal online IP case

Responsabilisering betrokkenen

- Lesgever / mentoren / begeleiders eigen discipline + relevante andere disciplines
- Coördinator IP opleidingen
- *Formatieve evaluatie → onvullen van leertraject IP van student*

Uitbouw Communicatie-onderwijs

- Algemeen kader integreren in de verschillende curricula aan de hand van een Blended design: taak naar aanleiding van het leerpad met responscollege nadien

- Uitrollen vaardigheidsonderwijs voor het inoefenen van de generieke competenties (basis / gevorderd)

Gevraagde bedrag + korte beschrijving van de voorziene besteding van middelen

140 000 euro: personeelskost (WP niveau A)

Aanwerving fulltime projectmedewerker gedurende 2 jaar

8 000 euro: werkingsmiddelen